

Research Paper

The role and priority of urban parks in designing a sports city based on grounded theory and the AHP hierarchical decision-making model

Ali Sajedi^{1*} , Seyyed Mohammad Hussein Razavi² , Masoumeh Kalateh Seifari³

Received: May 28, 2023

Revised: Jan 27, 2023

Accepted: Oct 29, 2024

ABSTRACT

Objective: The purpose of this study was prioritizing city parks in designing sports city from the perspective of experts.

Methodology: The present study was combined and the tools for data collection of semi-depth interviews with experts in the qualitative phase and questionnaire in quantitative part with planning experts, urban architecture and sports management were continued in the qualitative part of interviews until theoretical saturation were achieved. The validity of the data was confirmed by the review of three participants. To confirm the repetition of codes by two experts. The quantitative part of the questionnaire was distributed in 21 questions across 9 values. Validity of the panel of experts and reliability was confirmed using FuzzyAHP package in R software and prioritized using AHP.

Results: In the qualitative findings, seven components of garden, public park, sports park, elderly park, street park, amusement park and adventure park obtained and their priority levels got examined. The results showed that park components are street park (0.264), sports park (0.231), public park (0.190), elderly park (0.114), gardens (0.081), amusement park (0.073) and adventure park (0.047).

Conclusion: Among the various parks the Park Street was the most important and adventure park was the least important in designing sports city in terms of planning specialists, urban architecture and sports management.

Keywords: Sports City; Park Street; Analytical Hierarchy Process (AHP)

1. Ph.D of Sport Management, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran. (**Corresponding author**)
2. Professor of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran.
3. Professor of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran.

* Corresponding author's e-mail address: a.sajedi22@umeil.umz.ac.ir

Cite this article: Sajedi, A., Razavi, S.M.H., & Kalateh Seifari, M. (2026). The role and priority of city parks in designing sports city based on foundation data theory and based on the hierarchical decision-making model (AHP). *Journal of Sport Management and Development*, 15(3), 171-187.

DOI: <https://doi.org/10.22124/JSMD.2024.24610.2804>

Extended Abstract

Introduction and State of Problem

Urban parks foster social interaction, health, and urban vitality (Hekmati, 2007; Rasouli et al., 2016). Post-industrial urbanization spurred the parks movement to enhance quality of life (Loures et al., 2007). Today, diverse park types—natural, artificial, recreational, and sports—now exist (Majnounian, 1995). Parks contribute to public welfare as "lungs of the city" (Lotfi et al., 2012).

The "Sports City" concept promotes active lifestyles through urban design. Proximity to parks increases physical activity (Mehdinejad & Sadeghi Habibabad, 2018), making parks essential for this goal. Modern "street parks" provide walking and cycling areas. Quality facilities impact citizen activity (Rouzbehani et al., 2023).

To create an active city, it is essential to provide an environment that supports physical activities such as cycling and walking. Improving such environments increases the level of activity, which in turn leads to better health outcomes. Improved public health can reduce healthcare costs, resulting in positive economic impacts and less financial pressure on governments. Political commitment and urban development infrastructure are among the key underlying factors in promoting active cities. The availability of physical facilities, open spaces, and suitable areas for leisure-time activities plays a crucial role in encouraging participation, while their absence leads to a decline in physical activity. Developing a culture of sport that includes people of diverse ideologies, political and religious backgrounds, and educational levels requires skilled human resources and appropriate training; without these, achieving an active city with effective urban governance is difficult. Establishing family-oriented sports venues, play centers, and multi-purpose spaces through proper planning can further encourage active lifestyles, and municipalities and public federations require financial and material support from higher-level institutions, such as governments and parliaments, to successfully develop and sustain active cities (Furohi Tamli et al., 2024).

Despite parks' importance, limited resources dictate: which park types best achieve "Sports City" goals? While literature addresses parks' health roles (Kaczynski & Henderson, 2008), systematic prioritization for sports cities remains unexplored. This study indicates grounded theory and AHP to prioritize parks' roles in sports city design based on expert opinion.

Methodology

The current study was combined and the tools for data collection of semi-structured interviews with experts in quality and questionnaire in quantitative part with planning experts, urban architecture and sports management, and the qualitative part of interviews was continued until reaching data saturation. The validity of the data was confirmed by the review of three participants and the reliability was confirmed through recoding by two experts. The quantitative part of the questionnaire, comprising 21 questions on a 9-point scale for pairwise comparisons, was distributed among a panel of experts. Validity of the panel of experts and reliability was confirmed using FuzzyAHP package in R software and prioritized using AHP.

Results

According to the result achieved from interviews in the theoretical research section, seven components of garden, public park, sports park, elderly park, street park, amusement park and adventure park obtained and their priority levels got examined.

The results showed that park components are street park (0.264), sports park (0.231), public park (0.190), elderly park (0.114), gardens (0.081), amusement park (0.073) and adventure park (0.047).

This study analyzed the prioritization of different park types for the development of a "sports city" as follows:

- * **Street Park (First Priority):** The first priority is street parks (weight: 0.264) which is a significant yet logical finding. Designed to temporarily repurpose weekend traffic spaces for pedestrian, cycling, and citizen recreation (Mehdinejad & Sadeghihabibabad, 2018), these parks offer numerous advantages. Research by Roozbehani et al. (2024) underscores the critical role of establishing wellness paths and health routes in enhancing citizen engagement, reinforcing this priority. The primary drivers for prioritizing this park type in designing a sustainable and efficient "sports city" appear to be its cost-effectiveness, minimal need for new land acquisition, optimal utilization of existing urban infrastructure, and broad, accessible engagement for all citizens. This finding aligns perfectly with contemporary urban planning principles that emphasize flexible and multifunctional use of urban spaces.
- * **Sports Park (Second Priority):** The second priority is sports parks (weight: 0.231) which reflects the experts' profound understanding of the importance of specialized spaces for public sports. Findings by Khorram et al. (2020), identifying sports park design as an effective factor in promoting mass sports participation, alongside Veitch et al. (2021)'s emphasis on the role of fitness equipment in fostering social interaction, confirm the high priority of this park type. This indicates that achieving the objectives of a sports city necessitates not only multi-purpose spaces but also equipped and targeted sports facilities.
- * **Public Park (Third Priority):** Public parks (weight: 0.190) is consistent with previous studies (Kozłowski & Henderson, 2008; World Health Organization, 2016). Due to their geographical distribution, ease of access, and capacity to host a wide range of spontaneous activities, these parks remain central to urban green spaces for physical activity.
- * **Elderly Park (Fourth Priority):** The placement of elderly parks (weight: 0.114) in fourth position signifies a growing consideration for the needs of specific demographics and the implications of an aging population. Although this priority is lower than the top three, its substantial weight indicates the importance experts place on tailored spaces for this age group. This finding highlights the necessity for future research to gain a deeper understanding of the recreational and physical activity needs of seniors within urban environments.
- * **Garden (Fifth Priority):** Gardens (weight: 0.081), ranked fifth priority, are primarily prioritized lower due to their aesthetic, historical, and heritage functions. While their role in enhancing mental well-being and providing tranquility (Agbow & et al., 1993) is undeniable, their less active nature compared to sports and street parks contributes to their lower priority within the context of a sports city.
- * **Amusement Park and Adventure Park (Sixth and Seventh Priorities):** The sixth and seventh priorities are allocated to amusement parks (weight: 0.073) and adventure parks (weight: 0.048),

respectively. The predominantly recreational and thrill-seeking nature of these parks, coupled with high development and maintenance costs, and potential limitations for certain age groups or physical abilities, logically justify their lower priority within a comprehensive and inclusive sports city framework.

What distinguishes this research from prior studies is the innovative integration of qualitative and quantitative approaches to achieve a comprehensive and credible prioritization. In the qualitative phase, in-depth, semi-structured interviews with leading experts in architecture, urban planning, and sports management yielded the identification of seven distinct park categories. This qualitative finding effectively broadens the conceptual scope of parks, from traditional forms like gardens to dynamic, modern spaces such as street parks, reflecting the experts' multidimensional understanding of the subject.

The quantitative phase employed the Analytic Hierarchy Process (AHP) to precisely determine the relative weight and priority of each of these seven park types. This dual approach not only enhances the validity of the research findings but also provides a practical and reliable framework for urban planners and decision-makers. It enables them to allocate resources and prioritize urban development initiatives with a more holistic and data-driven perspective.

This research demonstrates that designing urban parks with a sports-oriented approach necessitates prioritization based on local characteristics. Street parks and sports parks, as cost-effective and high-impact solutions, can serve as foundational elements in transforming cities into "sports cities."

Discussion and Conclusion

Among the various parks the Street park was the most important and adventure park was the least important in designing sports city in terms of planning specialists, urban architecture and sports management.

Originality/Value

The design and development of urban parks with sports and recreational functions (particularly street parks and sports parks) serve as a key strategy for promoting public sports, enhancing social interactions, and improving citizens' health. This research, by prioritizing different types of parks and presenting design frameworks, assists urban planners in developing public spaces in a way that facilitates physical activity across various segments of society

Research Limitations/Implications

Despite its valuable findings, this study has certain limitations that should be considered when generalizing the results or conducting future research.

1. Thematic Limitations

- Focus on urban parks: This study only examines parks as part of urban sports spaces and does not investigate other areas (such as sidewalks, sports halls, or non-park open spaces).
- Lack of cultural-climatic analysis: The findings may not be generalizable to all cities (especially those with different cultural contexts or climates).

2. Practical Limitations

- Challenges in accessing experts: Collaboration with urban planning and sports management specialists was time-consuming and challenging due to their busy schedules .

- Financial and time constraints: Conducting in-depth interviews and analyzing qualitative and quantitative data required more time and financial resources, which may need adjustment in future studies.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

In this study, all ethical principles were observed. Participants took part in the research after receiving complete information about its objectives, methods, and benefits, and provided their informed consent. The confidentiality of information and participants' identities was strictly maintained, and the data were used solely for scientific purposes.

Declaration of Generative AI and AI-assisted technologies in the writing process

No artificial intelligence tools were used in this study.

Funding

This research was conducted as part of a doctoral dissertation and received no financial support from any public, commercial, or not-for-profit funding agencies.

Authors' contribution

All authors contributed to the study design, data interpretation, and approved the final manuscript.

Conflict of interest

The authors declare that there are no conflicts of interest regarding this research. No financial or personal relationships influenced the study's design or findings.

Acknowledgments

The authors would like to thank the participants for their valuable insights and contributions, as well as the academic institutions that supported this research. Their cooperation was crucial in achieving the study's objectives.

References

- Ahmadi, F., & Nikbakht, B. (2015). *Urban park design based on relationship analysis between city form and vitality (Study: Hemmat Abad neighborhood)*. Third International Congress on Civil Engineering, Architecture and Urban Development, Tehran: Iran. [Link]
- Azimi Delarestaghi, A., Safania, A.M., & Azimi Delarestagh, A. (2017). The Criteria to Design Sports Furniture in Sports –based Theme Parks. *Journal of Sport Management and Development*, 6(1), 221-240. [https://doi.org/10.22124/JSMD.2017.2455] [In Persian]
- Furohi Tamli, M.R., Moharramzadeh, M., Imanzadeh, M., & Skandari Dastgiri, S. (2023). Presenting a model for achieving active and sports-friendly cities with emphasis on open urban management policy in Iran based on a paradigm model. *Journal of Sport Management and Development*, 12(2), 99-118. [https://doi.org/10.22124/JSMD.2022.21285.2644]
- Hekmati, J. (2007). *Green space engineering (designing parks and villas)*. Sepehr, Publication of Agricultural Sciences. [Link]
- Kaczynski, A.T., & Henderson, K.A. (2008). Parks and recreation settings and active living: a review of associations with physical activity function and intensity. *Journal of Physical Activity and Health*, 5(4), 619-632. [https://doi.org/10.1123/jpah.5.4.619]
- Khorram, B., Sahraei Nejad, N., & Kafi, M. (2020). Design of a Sports Park in Hamedan by Applying of Development Urban Social Vitality Approach. *Journal of Environmental Science and Technology (JEST)*, 23(6), 201-214. [Link] [In Persian]
- Lahijanian, A.A., & Shi Beygi, Sh. (2010). An analytical approach to design and management of urban parks and its relationship with the health of citizens. *Hoviatshahr*, 4(7), 95-104. [Link] [In Persian]

- Lotfi, S., Hosseinzadeh, A., Faraji Mollaei, A., & Ahmadi Firouzjaee, M. (2012). Investigation of Spatial Distribution of Urban Parks and Site Selections of New Parks Using Fuzzy Logic and Analytical Hierarchic Process (Case Study: Babolsar). *Journal of Environmental Studies (JES)*, 38(3), 147-154. [Link] [In Persian]
- Mehdi Nejad, J., & Sadeghi Habibabad, A. (2018). Urban Design: Create a Dynamic City Analysis and guidance of the set of dynamic design concepts (promoting physical and health activities in architecture design). *Journal of Science and Engineering Elites*, 11(3), 104-133. [Link] [In Persian]
- Hamed, M.A., Bahram Soltanu, C., Faruzandeh Shahraki, G., Abrahami Rastaghi, M., Khoshnavis, M., Zarekani, M., & Mokhtari, M. (2010). Design criteria for urban green spaces. Number Publication 203. [Link] [In Persian]
- Rasouli, S.H., Derakhshandeh, M., & Mirkazemi, A.S. (2016). *Qualitative review of the development of urban parks and urban green space in optimizing its use by citizens in the city of Sari*. The 2nd International Conference on Modern Researches in Civil Engineering, Architecture and Urban Planning, Istanbul: Turkey. [Link]
- Razavi, M.H & Azimidelarestaghi, A. (2014). A study of exterior landscaping criteria in the design and construction of urban sports centers. *Journal of Sport Management and Development*, 3(1), 15-24. [Link] [In Persian]
- Ruzbahani, M., Faraziyani, F., Hosseini, H., & Dehuee, Z. (2024). Identifying factors affecting the use of health roads for leisure time using grounded theory. *Journal of Sport Management and Development*, 13(4), 237-256. [https://doi.org/10.22124/JSMD.2024.21906.2677] [In Persian]
- Sadeghian, M.M., & Vardanyan, Z. (2013). The benefits of urban parks, a review of urban research. *Journal of Novel Applied Sciences*, 2(8), 231-237. [Link]
- Saffari, M., & Latifi Fard, M. (2018). The model of physical activity-friendly city with the active cities, active communities, active citizens approach. *Sport Management Studies*, 10(48), 89-112. [https://doi.org/10.22089/smrj.2017.3926.1758] [In Persian]
- Sarvar, H., & Asghary, R. (2021). Analysis of the Public Spaces of Cities via a vitality approach: A Case Study of Ata Coastal Park of Miandoab. *Spatial Planning*, 11(4), 27-46. [https://doi.org/10.22108/sppl.2021.119601.1431] [In Persian]
- Veitch, J., Salmon, J., Abbott, G., Timperio, A., & Sahlqvist, S. (2021). Understanding the impact of the installation of outdoor fitness equipment and a multi-sports court on park visitation and park-based physical activity: A natural experiment. *Health & Place*, 71, 102662. [Link]
- World Health Organization. (28 December 2016). *Global report on urban health: Equitable healthier cities for sustainable development*. World Health Organization. [Link]

نقش و اولویت پارک‌های شهر در طراحی شهر ورزشی بر اساس نظریه داده بنیاد و مدل تصمیم‌گیری سلسله مراتبی AHP

علی ساجدی^{۱*}، سیدمحمدحسین رضوی^۲، معصومه کلاته سیفری^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۰۹

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۸/۰۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۰۷

چکیده

هدف: هدف پژوهش اولویت بندی پارک‌های شهر در طراحی شهر ورزشی از دیدگاه خبرگان است. **روش‌شناسی:** پژوهش حاضر به صورت آمیخته بود و ابزار جمع آوری داده‌ها، مصاحبه‌های نیمه عمیق با خبرگان در بخش کیفی؛ و پرسشنامه در بخش کمی با خبرگان برنامه‌ریزی، معماری شهری و مدیریت ورزشی بود. در بخش کیفی مصاحبه‌ها تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت و روایی داده‌ها با بازبینی توسط سه نفر از مشارکت‌کنندگان مورد تایید قرار گرفت و برای پایایی با تکرار کدگذاری‌ها توسط دو نفر از متخصصین، تایید شد. در بخش کمی پرسشنامه در قالب ۲۱ سوال ۹ ارزشی در بین پنل متخصصین توزیع شد. روایی در پنل متخصصین و پایایی نیز با استفاده از بسته FuzzyAHP در نرم افزار R مورد تایید قرار گرفت و به شیوه تحلیل سلسله مراتبی (AHP) اولویت بندی شد.

یافته‌ها: در بخش کیفی، هفت مولفه‌ی باغ، پارک شهر بازی، پارک ورزشی، پارک سالمندان، خیابان پارک، پارک ماجراجویانه و پارک عمومی احصا شد و میزان اهمیت آن‌ها مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد اولویت مولفه‌های طراحی شهر ورزشی به ترتیب خیابان‌پارک (۰/۲۶۴)، پارک ورزشی (۰/۲۳۱)، پارک عمومی (۰/۱۹۰)، پارک سالمندان (۰/۱۱۴)، باغ (۰/۰۸۱)، پارک‌شهرسازی (۰/۰۷۳) و پارک ماجراجویانه (۰/۰۴۷) می‌باشند.

نتیجه‌گیری: از میان پارک‌های مختلف، خیابان پارک مهم‌ترین و پارک ماجراجویانه کم اهمیت‌ترین اهمیت را در طراحی شهر ورزشی از نظر متخصصین برنامه ریزی، معماری شهری و مدیریت ورزشی داشت.

واژه‌های کلیدی: شهر ورزشی، خیابان پارک، تحلیل سلسله مراتبی (AHP)

۱. دکترای مدیریت ورزش، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. (نویسنده مسئول)
۲. استاد مدیریت ورزش، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.
۳. استاد مدیریت ورزش، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

* نشانی الکترونیک نویسنده مسئول: a.sajedi22@umeil.umz.ac.ir

استناد: ساجدی، علی؛ رضوی، سیدمحمدحسین؛ کلاته سیفری، معصومه. (۱۴۰۵). نقش و اولویت پارک‌های شهر در طراحی شهر ورزشی بر اساس نظریه داده بنیاد و مدل تصمیم‌گیری سلسله مراتبی AHP. مدیریت و توسعه ورزش، ۱۵(۳)، ۱۷۱-۱۸۷.

DOI: <https://doi.org/10.22124/JSMD.2024.24610.2804>

نوآوری پژوهش و پیام کلی

طراحی و توسعه پارک‌های شهری با کارکرد ورزشی و تفریحی (به ویژه خیابان پارک و پارک ورزشی) به عنوان راهبردی کلیدی برای ترویج ورزش همگانی، افزایش تعاملات اجتماعی و بهبود سلامت شهروندان است. این پژوهش با اولویت بندی انواع پارک‌ها و ارائه چارچوب‌های طراحی، به برنامه ریزان شهری کمک میکند تا فضاهای عمومی را به گونه ای توسعه دهند که فعالیت بدنی را در اقصاء مختلف جامعه تسهیل کند.

مقدمه

پارک‌های شهری، به عنوان یکی از مهم‌ترین فضاهای عمومی، نقشی فراتر از کارکرد زیست‌محیطی ایفا می‌کنند. این فضاها بستری برای تعاملات اجتماعی، ارتقای سلامت جسمانی و روانی شهروندان و افزایش سرزندگی شهری محسوب می‌شوند (حکمتی، ۲۰۰۷؛ رسولی و همکاران، ۲۰۱۶). با شتاب شهرنشینی در پی انقلاب صنعتی و افزایش بیگانگی انسان با طبیعت، جنبش پارک‌های شهری به منظور ارتقای کیفیت زندگی در شهر مدرن شکل گرفت (لوراس و همکاران، ۲۰۰۷). امروزه این فضاها کارکردهای متنوعی یافته‌اند و انواع گوناگونی از پارک‌ها با اهداف متفاوت از جمله پارک‌های طبیعی، مصنوعی، تفریحی، آموزشی و ورزشی در شهرها ایجاد شده است (مجنونیان، ۱۹۹۵). پارک‌ها از نظر موقعیت نیز به درون‌شهری که از جنبه زیبایی‌شناختی شهرسازی، حفاظت محیط زیست و تعاملات اجتماعی دارای اهمیت هستند و برون‌شهری که نقش مهارکننده توسعه شهری را دارند تقسیم می‌شوند (فتحی، ۲۰۱۴). در رفاه مردم، پارک‌های شهر سهم مهمی ایفا می‌کنند که همچون ریه‌های تنفسی شهرها عمل می‌کنند و نبود آن‌ها، عدم وجود سلامتی جسمی و روانی در شهرها را به همراه خواهد داشت (لطفی و همکاران، ۲۰۱۲). در این میان، مفهوم «شهر ورزشی» به عنوان رویکردی نوین در برنامه‌ریزی شهری مطرح شده است که در آن زیرساخت‌ها و فضاهای عمومی برای ترویج سبک زندگی فعال و سلامت‌محور طراحی می‌شوند. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که نزدیکی به پارک‌ها و امکانات تفریحی با سطح بالایی از فعالیت جسمانی و وزن سالم‌تر در میان جوانان و بزرگسالان مرتبط است (مهدی‌نژاد و صادقی‌حبیب‌آباد، ۲۰۱۸). از این رو، پارک‌ها به دلیل پراکندگی در سطح شهر و دسترسی آسان، مهم‌ترین مؤلفه برای تحقق شهر ورزشی به شمار می‌روند و تجهیز آن‌ها به امکانات ورزشی مناسب، گامی اساسی در گسترش ورزش همگانی است (عظیمی‌دلارستانی و همکاران، ۲۰۱۷). یکی از فضاهای نوین شهری مرتبط با ورزش، خیابان‌پارک‌ها هستند که با توقف موقت عبور و مرور وسایل نقلیه در آخر هفته‌ها، فضایی برای پیاده‌روی، دوچرخه‌سواری و ورزش شهروندان فراهم می‌آورند (مهدی‌نژاد و صادقی‌حبیب‌آباد، ۲۰۱۸). امروزه با گسترش پدیده‌های نوین ارتباطی، فضاهای باز و عمومی برای انواع فعالیت‌های فرهنگی، ورزشی و ارتباطات اجتماعی شهروندان اهمیتی دوچندان یافته‌اند (رضوی و عظیمی، ۲۰۱۴).

توجه شهروندان به فعالیت‌های بدنی در فضاهای سبز شهری، اهمیت این اماکن را در سلامت عمومی دوچندان کرده است. در این راستا، شهرداری‌ها در بسیاری از شهرها با ایجاد مسیرهای تندرستی، امکان ورزش رایگان در محیط باز را برای عموم فراهم آورده‌اند. پژوهش‌ها نشان می‌دهد کیفیت امکانات ورزشی و طراحی مناسب پارک‌ها، تأثیر مستقیمی بر افزایش فعالیت بدنی شهروندان دارد. در همین زمینه، پژوهشی با رویکرد داده‌بنیاد، عواملی مانند زیرساخت‌های ورزشی، آگاهی‌بخشی و انگیزه‌های مالی را در استفاده از جاده‌های سلامت مؤثر دانسته است (روزبهبانی و همکاران، ۲۰۲۴). طراحی مناسب پارک‌ها به ویژه پارک‌های ورزشی، افزون بر ترویج ورزش همگانی، تعاملات اجتماعی و نشاط شهروندان را نیز به دنبال دارد (خرم و همکاران، ۲۰۲۰). برنامه‌ریزی پارک‌ها ارتباط تنگاتنگی با طراحی شهری و باغ دارد (اکبو و همکاران، ۱۹۹۳). پارک‌های شهر از فضاهای عمومی هستند که نقش مهمی در رفع نیازهای شهروندان داشته و بر اساس کارکردهای اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی خود، کیفیت محیط شهری و بهبود سطح رفاه عمومی را به همراه دارند، اگرچه به سرزندگی در محیط‌های شهری در طراحی شهری ایران توجه جدی نشده است (احمدی و نیکبخت، ۲۰۱۵).

پارک‌های شهری یکی از مهم‌ترین اجزای ساخت محیطی شهرها هستند و نقش آنها فراتر از کارکردهای زیست‌محیطی صرف است؛ نقشی که در ادبیات کلاسیک و معاصر طراحی شهری بارها مورد تأکید قرار گرفته است. مطالعات حکمتی (۲۰۰۷)، لوراس و همکاران (۲۰۰۷)، مجنونیان (۱۹۹۵) و فتحی (۲۰۱۴) نشان داده‌اند که پارک‌ها علاوه بر ایجاد تعادل اکولوژیک، به تعاملات اجتماعی، شکل‌گیری هویت مکانی و تقویت سلامت روانی کمک می‌کنند. همچنین لطفی و همکاران (۲۰۱۲) با طرح مفهوم «ریه‌های شهری» تأکید کرده‌اند که نبود یا کمبود این فضاها با کاهش سلامت عمومی و تحمیل فشار بیشتر بر نظام درمانی همراه است. طبقه‌بندی پارک‌ها معمولاً بر اساس موقعیت مکانی (درون‌شهری/برون‌شهری) و کارکرد (طبیعی، مصنوعی، تفریحی، آموزشی، ورزشی) انجام می‌شود، بیشتر پژوهش‌ها تنها به توصیف این انواع پرداخته و فاقد چارچوب تحلیلی مشخص برای مقایسه نقش هر نوع پارک هستند. در حوزه ارتباط میان پارک‌ها و فعالیت بدنی نیز به‌طور فزاینده‌ای بر نقش پارک‌ها به عنوان زیرساخت اصلی شهر فعال تأکید شده است. یافته‌های مهدی‌نژاد و صادقی (۲۰۱۸)، عظیمی‌دلارستانی و همکاران (۲۰۱۷) و روزبهانی و همکاران (۲۰۲۴) نشان می‌دهد که دسترسی به پارک‌ها با افزایش مشارکت در فعالیت بدنی، کاهش وزن اضافی و بهبود شاخص‌های سلامت در ارتباط است. در کنار این موارد، کیفیت طراحی، تجهیزات ورزشی، عوامل فرهنگی و انگیزشی و نیز سیاست‌های مدیریتی و حمایتی از جمله عواملی هستند که بر رفتار ورزشی شهروندان اثر می‌گذارد (فروچی تملی و همکاران، ۲۰۲۴). با وجود این، هنوز مشخص نیست کدام نوع پارک، محله‌ای، منطقه‌ای، ورزشی، تفریحی یا همسایگی اثربخشی بیشتری در تحقق هدف شهر ورزشی دارد؛ مسئله‌ای که از منظر برنامه‌ریزی شهری به دلیل محدودیت منابع از اهمیت بالایی برخوردار است. در حوزه سرزندگی فضاهای عمومی، پژوهش سروری و اصغری (۲۰۲۱) نشان می‌دهد که کیفیت‌های ادراکی-حسی، تعاملات اجتماعی و عوامل جمعیت‌شناختی از مهم‌ترین متغیرهای تأثیرگذار بر سرزندگی پارک‌ها هستند. شاخص‌هایی همچون ادراک امنیت، جذابیت بصری، تجربه آرامش و فراهم بودن فعالیت‌های جمعی، بیشترین نقش را در حضور فعال کاربران بر عهده دارند. با این حال، بخش عمده این مطالعات از مدل‌های علی پیچیده استفاده نکرده و بیشتر بر روابط ساده میان متغیرها تمرکز کرده‌اند. افزون بر این، پیوند نظری و عملی میان مفهوم سرزندگی و شهر ورزشی کمتر مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. مرور پیشینه بیانگر وجود چند شکاف اصلی است. نخست، فقدان اولویت‌بندی در مورد انواع پارک‌هاست؛ اگرچه انواع مختلف پارک‌ها معرفی شده‌اند، پژوهش‌ها توضیح نداده‌اند کدام نوع در تحقق اهداف شهر فعال مؤثرتر است (فروچی تملی و همکاران، ۲۰۲۴؛ روزبهانی و همکاران، ۲۰۲۴). دوم، نبود مدل‌های ترکیبی کیفی-کمی است؛ بخش عمده ادبیات ماهیت توصیفی دارد و کاربرد روش‌هایی همچون نظریه داده‌بنیاد همراه با فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP) که بتواند نقش‌ها را استخراج و سپس اولویت‌بندی کند، محدود است. سوم، ارتباط میان ادبیات سرزندگی و شهر ورزشی روشن نشده است؛ به‌طوری‌که معلوم نیست کدام نوع پارک می‌تواند بیشترین سرزندگی ورزشی را ایجاد کند. چهارم، مطالعات مرتبط با حکمرانی شهری از جمله نقش مدیریت عملکردی، مشارکت، سیاست‌های فرهنگی و حمایت مالی کمتر در طراحی و برنامه‌ریزی پارک‌ها به‌ویژه در ایران لحاظ شده‌اند. با توجه به این شکاف‌ها، می‌توان نتیجه گرفت که ادبیات موجود علی‌رغم اشاره به اهمیت پارک‌ها در سلامت جسمی، تعامل اجتماعی و کیفیت زندگی، هنوز فاقد چارچوب یکپارچه‌ای برای تحلیل جامع اثر انواع پارک‌ها در تحقق شهر ورزشی است. پژوهش حاضر با ترکیب نظریه داده‌بنیاد برای شناسایی نقش‌ها و استفاده از AHP برای اولویت‌بندی آنها به دنبال پر کردن این خلأ است و از این نظر می‌تواند ارزش افزوده علمی و کاربردی قابل توجهی داشته باشد.

روش‌شناسی

پژوهش حاضر به صورت آمیخته اکتشافی در دو بخش کیفی و کمی انجام شد. در بخش کیفی از مصاحبه‌های نیمه‌ساختار یافته و کدگذاری باز، محوری و انتخابی و با شیوه پژوهش نظریه داده بنیاد با رهیافت نظام‌مند اشتراوس و کوربین انجام گرفت و در بخش کمی در پنل متخصصین و فرایند تحلیل سلسله مراتبی (AHP) استفاده شد. از نظر مسیر اجرا پیمایشی است و یک پژوهش توسعه‌ای کاربردی است. در این پژوهش با توجه با اهمیت داده‌های کیفی، در توالی گردآوری داده‌ها ابتدا به گردآوری داده‌های کیفی پرداخته شد که اطلاعات مورد نیاز از طریق مطالعات کتابخانه‌ای با توصیف جنبه‌های مختلف پدیده مورد مطالعه منجر شد. با استفاده از این شناسایی، امکان صورت بندی الگوی اولیه درباره موضوع مورد نظر فراهم شد. سپس از طریق مصاحبه با خبرگان داده‌ها جمع‌آوری شد. پس از آن در مرحله بعدی پژوهشگر اقدام به کدبندی مصاحبه‌ها با استفاده از نرم افزار MAXQDA2020 نمود و مقوله‌های اصلی و زیرمقوله‌ها بدست آمد.

در بخش کیفی مقوله پارک‌های شهر و زیر مقوله‌ها به عنوان متغیرهای بخش کمی از طریق پرسشنامه از روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP) مورد آزمون قرار گرفت جامعه آماری بخش کیفی ۱۸ نفر از خبرگان برنامه ریزی، معماری شهری و مدیریت ورزش و بخش کمی ۸ نفر از متخصصین برنامه ریزی، معماری شهری و مدیریت ورزش بودند که به صورت هدفمند و در دسترس، حاضر به همکاری بودند. در بخش کیفی مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته برگرفته از مبانی نظری تا رسیدن به حد اشباع نظری انجام گرفت که در این پژوهش در مصاحبه ۱۱ به بعد به حد اشباع نظری رسید و کدگذاری در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام گرفت روایی داده‌ها با بازبینی توسط سه نفر از مشارکت‌کنندگان مورد تایید قرار گرفت و برای پایایی با تکرار کدگذاری‌ها توسط دو نفر از متخصصین و پایایی بالا، تایید شد و در بخش کمی پارک‌ها در بین پنل متخصصین توزیع شد. سپس معیارهای مستخرج از پنل متخصصین پژوهش به شیوه تحلیل سلسله مراتبی (AHP) با نرم افزار R وزن دهی شد و اولویت بندی شد. به عبارتی در بخش کمی با تشکیل پنل متخصصین معیارهای پارک با پاسخ کوتاه بلی و خیر مورد سنجش قرار گرفت و در معیار پارک‌های شهر زیر معیار «تجهیز پارک‌های شهر» بر اساس نظر پنل متخصصین حذف و بقیه شاخص‌ها مورد تایید قرار گرفت. هفت مولفه‌ی باغ، شهر بازی، پارک ورزشی، پارک سالمندان، خیابان پارک، پارک ماجراجویانه و پارک عمومی احصا شده و میزان اهمیت آن‌ها مورد بررسی قرار گرفت. برای این کار روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP) با استفاده از نظر ۸ متخصص در زمینه‌ی شهرسازی بکار گرفته شد. لازم به ذکر است که در این مطالعه از نرم افزار برنامه‌نویسی R استفاده شده و تمامی خروجی‌ها و نمودارها در محیط این نرم افزار محاسبه و رسم شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها در بخش کیفی از نظریات ۱۸ نفر از خبرگان و در بخش کمی نیز از نظریات ۸ نفر از متخصصین معماری و برنامه‌ریزی شهری و مدیریت ورزشی استفاده شده است که در بخش کیفی در گروه‌های ۷، ۷ و ۴ نفره و در بخش کمی در گروه‌های ۲، ۴ و ۲ نفره به ترتیب در رده سنی ۴۰-۵۰، ۵۱-۶۰ و بالای ۶۰ قرار داشتند از نظر تحصیلات همه افراد دارای تحصیلات دکترا هستند که در بخش کیفی ۸ نفر رشته مدیریت ورزشی و ۱۰ نفر رشته برنامه‌ریزی شهری و معماری و در بخش کمی ۶ نفر مدیریت ورزشی و ۲ نفر رشته برنامه‌ریزی شهری و معماری هستند.

یافته‌ها

در بخش کیفی از مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته عمیق ۷۰۰ کد مرتبط با موضوع استخراج شد که بعد از پالایش، حذف یا ادغام در نهایت ۱۷۹ کد بدست آمد. یافته‌های پژوهش نشان داد شهر ورزشی بر اساس مدل اشتراوس و کوربین در ۶ مقوله شرایط زمینه، شرایط علی، شرایط مداخله‌گر، راهبردها، پیامدها و پدیده محوری استخراج شد و در مولفه راهبرد

برای شناسایی چارچوب‌های طراحی شهر ورزشی در ۱۰ مقوله (پارک‌های شهر، اماکن ورزشی، ویژگی‌ها، ساختار کالبدی، جانمایی اماکن و فضاهای ورزشی، دسترسی، زیست‌پذیری، داشتن غرور و برند افتخارات ملی، توسعه، وجود مراکز طب ورزشی) مفهوم سازی شد. سپس با توجه به هدف پژوهش و نتایج حاصل، نقش و اولویت پارک‌های شهر در طراحی شهر ورزشی به عنوان پدیده محوری در این پژوهش در نظر گرفته شد اولویت بندی پارک‌های شهر ورزشی می‌تواند تلاشی برای طراحی و توسعه شهرها برای رسیدن به شهر ورزشی باشد، به طوری که باغ، تجهیز پارک‌های شهر، پارک شهر بازی، پارک سالمندان، پارک ماجراجویانه، خیابان پارک و پارک عمومی به عنوان کدهای منتخب (استخراج شده از مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساختار یافته) و پارک‌های شهر به عنوان مقوله برای کدهای منتخب تعیین شد. متغیر وابسته این پژوهش شناسایی چارچوب‌های طراحی شهر ورزشی می‌باشد. در بخش کمی ابتدا متخصصین شهرسازی و ورزشی در قالب پرسش‌نامه هفت مولفه‌ی مربوط به پارک را در طراحی شهر ورزشی در مقابل هم ارزش‌دهی کردند. در مرحله بعدی، بر اساس داده‌های بدست آمده، سازگاری پاسخ‌های متخصصین مورد بررسی قرار گرفت.

اگر $A.C.R.(A) \leq 0.10$ به طور قابل قبولی سازگار در نظر گرفته شده و برای $A.C.I.(A) = 0$ کاملاً سازگار است در این مطالعه از نرم افزار R و بسته‌ی "ahpsurvey" برای به دست آوردن C.R. استفاده شد در این بسته از دستور $ahp.r$ با $seed=2$ ، R.I. برای ۷ مولفه برابر $1/342$ به دست آمد (چو، ۲۰۱۹).

جدول ۱. نسبت‌های سازگاری ماتریس مقایسه زوجی مولفه‌های پارک برای هر یک از هشت متخصص

Table 1. Consistency ratios of the pairwise comparison matrix of park components for each of the eight experts

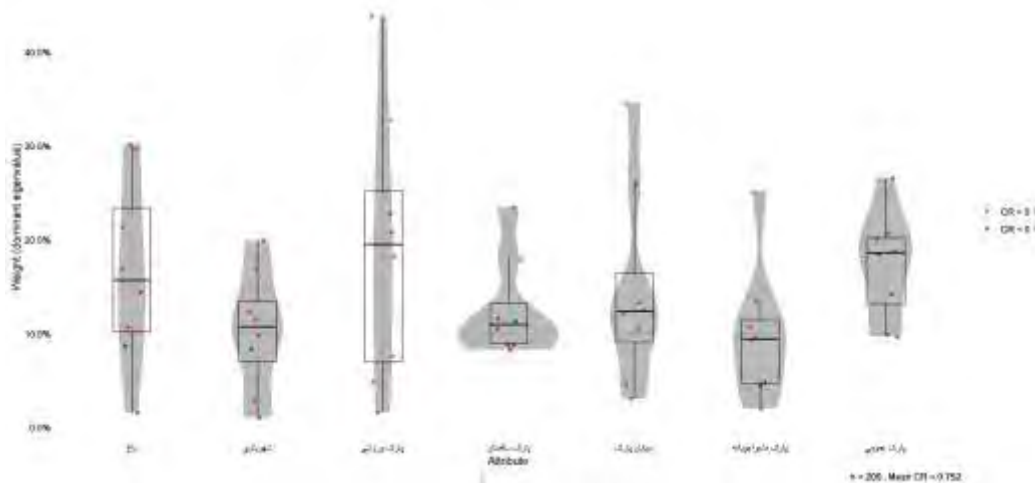
متخصص	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
C.R.	۱/۷۷۴	۰/۹۱۵	۰/۳۷۷	۰/۸۶۹	۰/۰۶۲	۰/۷۷۷	۰/۷۸۴	۰/۴۵۵

بر اساس نسبت سازگاری (C.R.)، از بین ماتریس‌های مقایسه زوجی متخصصین، تنها C.R. مربوط به یک متخصص کمتر از 0.10 و در نتیجه سازگار بود (جدول ۲). بنابراین، در ادامه برای یافتن وزن‌های AHP از ماتریس مقایسه زوجی این متخصص استفاده شد. برای بهبود بیشتر نسبت به وضعیت وزن‌های AHP مولفه‌های پارک در طراحی شهر ورزشی بدست آمده از نظر تمامی متخصصین به تفکیک سازگار بودن یا نبودن ماتریس مقایسه زوجی، نمودار این ضرایب در شکل ۱ رسم شده است. هم‌چنین، ماتریس مقایسه زوجی مولفه‌های پارک در طراحی شهر ورزشی در جدول ۲ گزارش شده است.

جدول ۲. ماتریس مقایسه زوجی مولفه‌های پارک در طراحی شهر ورزشی

Table 2. Pairwise Comparison Matrix of Park Components in Sports City Design

	پارک عمومی	پارک ماجراجویانه	پارک خیابان	پارک سالمندان	پارک ورزشی	شهر بازی	باغ
پارک عمومی	۱	۱/۴	۲	۱/۲	۱/۲	۱/۳	۱
پارک ماجراجویانه	۱/۴	۱	۱/۳	۱/۵	۱/۴	۱	۱
پارک خیابان	۲	۳	۱	۳	۱	۱	۱
پارک سالمندان	۱/۲	۱/۳	۱	۱	۱	۱	۱
پارک ورزشی	۱	۱/۴	۱	۱/۳	۱	۱	۱
شهر بازی	۱/۳	۱	۱/۴	۱/۵	۱/۴	۱	۱
باغ	۱/۲	۱/۴	۲	۱/۲	۱/۲	۱/۳	۱

شکل ۱. نمودار وضعیت وزن‌های AHP مولفه‌های پارک در طراحی شهر ورزشی بدست آمده از نظر تمامی متخصصین به تفکیک سازگار بودن یا نبودن

Figure 1. AHP weight status chart of park components in the sports city design, obtained from all experts' opinions, categorized by consistency or inconsistency

حال بر اساس ماتریس مقایسه زوجی با استفاده از بسته "FuzzyAHP" در نرم افزار R، مقادیر وزن‌های AHP به صورت جدول ۳ به دست آمد (کاهها و دراژنا، ۲۰۲۲).

جدول ۳. وزن‌های AHP برای مولفه‌های پارک در طراحی شهر ورزشی

Table 3. AHP weights for park components in sports city design

پارک	شهر بازی	باغ	پارک سالمندان	پارک عمومی	پارک ورزشی	خیابان پارک	مولفه
ماجراجویانه	۰/۰۴۸	۰/۰۷۳	۰/۰۸۱	۰/۱۱۴	۰/۱۹۰	۰/۲۶۴	وزن AHP
	۷	۶	۵	۴	۳	۱	ترتیب اهمیت

بنابراین، با استفاده از روش AHP، خیابان پارک و پارک ورزشی مهمترین مولفه‌ها و پارک بازی و پارک ماجراجویانه کم اهمیت ترین مولفه‌های عامل پارک برای طراحی شهر ورزشی شناخته می‌شوند.

بحث

وجود امکانات و زیرساخت‌های مناسب و توسعه یافته ورزش همگانی در سطح شهرها، یکی از ارکان اساسی در افزایش گرایش شهروندان به فعالیت‌های بدنی به شمار می‌رود. در این میان، پارک‌های تفریحی-ورزشی به عنوان فضاهایی چندوجهی، نقشی حیاتی در تعامل شهروندان با فعالیت‌های بدنی ایفا می‌کنند. یافته‌های پژوهش حاضر که با استناد به عظیمی و همکاران (۲۰۱۷)، بر ارتباط تنگاتنگ میان امکانات و تجهیزات ورزشی موجود در پارک‌ها و فضاهای عمومی با افزایش سطح فعالیت‌های بدنی در میان اقشار مختلف مردم صحنه می‌گذارد، بر اهمیت این فضاها تأکید می‌ورزد.

¹ Chha & ržžná

پارک‌های شهری، فراتر از کارکردهای صرفاً تفریحی و سرگرمی، به عنوان بخش‌های بنیادینی در فرآیند توسعه شهری و اجتماعی در نظر گرفته می‌شوند (صادقیان و واردانیان، ۲۰۱۳). این در حالی است که تأثیر محیط‌های طبیعی بر فعالیت بدنی، که توسط پژوهشگرانی چون کازینسکی و هندرسون^۱ (۲۰۰۸) نیز مورد توجه قرار گرفته، و همچنین نقش پررنگ محیط‌های طبیعی در تشویق مردم به فعالیت بدنی (صغاری و لطیفی فرد، ۲۰۱۸)، کمتر در مطالعات پیشین مورد کاوش عمیق قرار گرفته بود.

یافته‌ی سازمان بهداشت جهانی^۲ (۲۰۱۶) مبنی بر ارتباط مثبت میان پارک‌های عمومی، زیبایی‌شناسی بصری و مدت زمان فعالیت بدنی بزرگسالان در ۱۷ شهر، به طور کامل با نتایج پژوهش حاضر همسو است. در این پژوهش نیز پارک عمومی با کسب وزن ۰/۱۹۰ جایگاه سوم را در میان هفت نوع پارک اولویت‌بندی شده برای طراحی شهر ورزشی به خود اختصاص داد. این همسویی نشان می‌دهد که اصول کلی تأثیرگذاری پارک‌ها بر سلامت و فعالیت بدنی، در بسترهای فرهنگی و جغرافیایی متفاوت، تا حد زیادی پایدار است. با این وجود، وجه تمایز اصلی پژوهش حاضر با مطالعات پیشین، در رویکرد نظام‌مند به شناسایی و اولویت‌بندی دقیق انواع پارک‌ها نهفته است. در حالی که طبقه‌بندی‌های پیشین، نظیر دسته‌بندی مجنونیان (۱۹۹۵) بر اساس هویت (جنگلی و انسان‌ساخت)، اهمیت و مقیاس (ملی، همسایگی، محله‌ای و غیره)، و عملکرد (تفریحی، تجاری، ورزشی و غیره)، و همچنین طبقه‌بندی فتحی (۲۰۱۴)، عمدتاً جنبه توصیفی داشته و چارچوبی عملیاتی برای تعیین اولویت‌ها در راستای اهداف مشخصی چون «شهر ورزشی» ارائه نمی‌دادند، پژوهش حاضر با بهره‌گیری از روش ترکیبی (کیفی و کمی)، این خلاء مطالعاتی را به طور مؤثری پر کرده است.

در پژوهش حاضر، اولویت‌بندی انواع پارک‌ها به شرح زیر تحلیل شده است:

- خیابان‌پارک (اولویت اول): اولویت اول خیابان‌پارک (وزن ۰/۲۶۴) دستاوردی قابل توجه و در عین حال منطقی است. این نوع پارک، که با هدف توقف موقت عبور و مرور وسایل نقلیه در آخر هفته‌ها و اختصاص فضا به پیاده‌روی، دوچرخه‌سواری و ورزش شهروندان طراحی می‌شود (مهدی‌نژاد و صادقی حبیب‌آباد، ۲۰۱۸)، مزایای متعددی را به همراه دارد. یافته‌های پژوهش روزبهرانی و همکاران (۲۰۲۴) مبنی بر نقش حیاتی ایجاد مسیرهای تندرستی و جاده‌های سلامت در افزایش مشارکت شهروندان، این اولویت را تقویت می‌کند. به نظر می‌رسد مزایایی چون کم‌هزینه بودن، عدم نیاز به تملک زمین جدید، بهره‌گیری بهینه از زیرساخت‌های موجود شهری و دسترسی آسان و فراگیر برای عموم شهروندان، دلایل اصلی اولویت یافتن این نوع پارک در طراحی یک «شهر ورزشی» پایدار و کارآمد باشد. این یافته با اصول شهرسازی نوین که بر استفاده انعطاف‌پذیر و چندکارکردی از فضاهای شهری تأکید دارند، همخوانی کامل دارد.
- پارک ورزشی (اولویت دوم): جایگاه دوم پارک ورزشی (وزن ۰/۲۳۱) نشان‌دهنده درک عمیق متخصصان از اهمیت فضاهای تخصصی برای ورزش همگانی است. یافته‌های خرم و همکاران (۲۰۲۰) که طراحی پارک ورزشی را عامل مؤثری در ترویج ورزش همگانی می‌دانند، و همچنین تأکید ویچ و همکاران (۲۰۲۱) بر نقش تجهیزات تناسب اندام در افزایش تعامل اجتماعی، اولویت بالای این نوع پارک را تأیید می‌کنند. این نشان می‌دهد که برای تحقق اهداف یک شهر ورزشی، فراتر از فضاهای چندمنظوره، نیاز به فضاهای مجهز و هدفمند ورزشی احساس می‌شود.

¹ Kaczynski & Henderson

² World Health Organization

- پارک عمومی (اولویت سوم): اولویت سوم پارک عمومی (وزن ۰/۱۹۰) در راستای مطالعات پیشین (کازینسکی و هندرسون، ۲۰۰۸؛ سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۱۶) قرار می‌گیرد. این پارک‌ها به دلیل پراکندگی جغرافیایی، دسترسی آسان و قابلیت میزبانی طیف وسیعی از فعالیت‌های خودجوش، همچنان به عنوان محور اصلی فضاهای سبز شهری برای فعالیت بدنی محسوب می‌شوند.
 - پارک سالمندان (اولویت چهارم): قرار گرفتن پارک سالمندان (وزن ۰/۱۱۴) در رتبه چهارم، بیانگر توجه رو به رشد به نیازهای جمعیتی خاص و پیامدهای روند سالمندی در جامعه است. با وجود اینکه این اولویت نسبت به سه مورد اول کمتر است، اما وزن قابل توجه آن نشان‌دهنده اهمیت درک شده فضاهای طراحی شده برای این گروه سنی در میان متخصصان است. این یافته، ضرورت پژوهش‌های آتی برای درک عمیق‌تر نیازهای ورزشی و تفریحی سالمندان در فضاهای شهری را برجسته می‌سازد.
 - باغ (اولویت پنجم): باغ (وزن ۰/۰۸۱) با اولویت پنجم، عمدتاً به دلیل کارکردهای زیبایی‌شناختی، تاریخی و میراثی خود، در رتبه‌بندی پایین‌تری قرار گرفته است. اگرچه نقش این فضاها در ارتقاء سلامت روانی و ایجاد آرامش (اکبو و همکاران، ۱۹۹۳) انکارناپذیر است، اما ماهیت کمتر فعالانه آنها نسبت به پارک‌های ورزشی و خیابان‌پارک‌ها، منجر به اولویت پایین‌تر در زمینه شهر ورزشی شده است.
 - پارک شهر بازی و پارک ماجراجویانه (اولویت ششم و هفتم): اولویت‌های ششم و هفتم به ترتیب به پارک شهر بازی (وزن ۰/۰۷۳) و پارک ماجراجویانه (وزن ۰/۰۴۸) اختصاص یافته است. ماهیت عمدتاً تفریحی و هیجانی این پارک‌ها، هزینه‌های بالای احداث و نگهداری، و محدودیت‌های احتمالی برای استفاده گروه‌های سنی یا توانایی‌های جسمانی مختلف، دلایل منطقی برای اولویت پایین‌تر آنها در چارچوب یک شهر ورزشی جامع و فراگیر است.
- آنچه این پژوهش را از مطالعات پیشین متمایز می‌سازد، تلفیق خلاقانه رویکرد کیفی و کمی برای دستیابی به یک اولویت‌بندی جامع و معتبر است. در مرحله کیفی، انجام مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساختاریافته با متخصصان برجسته در حوزه‌های معماری، برنامه‌ریزی شهری و مدیریت ورزشی، منجر به استخراج و شناسایی هفت دسته متمایز از پارک‌ها شد. این یافته کیفی، گستره‌ی مفهومی پارک را در بستر طراحی شهر ورزشی، از فضاهای سنتی مانند باغ گرفته تا فضاهای مدرن و پویا مانند خیابان‌پارک، به خوبی پوشش می‌دهد و نشان‌دهنده درک چندبعدی خبرگان از این موضوع است.
- در مرحله کمی، روش تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP) به کار گرفته شد تا وزن نسبی و اولویت هر یک از این هفت نوع پارک به طور دقیق تعیین گردد. این رویکرد دوگانه، نه تنها اعتبار یافته‌های پژوهش را افزایش می‌دهد، بلکه چارچوبی عملیاتی و قابل اتکا را برای تصمیم‌گیران و برنامه‌ریزان شهری فراهم می‌آورد تا بتوانند در تخصیص منابع و اولویت‌بندی طرح‌های توسعه شهری، با دیدی جامع‌تر و مبتنی بر داده عمل کنند.
- مقایسه یافته‌ها با مطالعات پیشین نشان می‌دهد که در حالی که پژوهش‌هایی چون عظیمی‌دلارستانی و همکاران (۲۰۱۷) به اهمیت تجهیزات ورزشی در پارک‌ها اشاره کرده‌اند (که با اولویت پارک ورزشی در این پژوهش همخوانی دارد) و مهدی‌نژاد و صادقی‌حبیب‌آباد (۲۰۱۸) به معرفی خیابان‌پارک‌ها پرداخته‌اند، اما نخستین بار است که اولویت‌بندی مشخص و کمی برای انواع پارک‌ها در چارچوب طراحی «شهر ورزشی» ارائه می‌شود. به ویژه، اولویت بالاتر خیابان‌پارک نسبت به پارک ورزشی، یافته‌ای است که به طور نظام‌مند در این پژوهش کشف شده و ابعاد جدیدی را به درک ما از طراحی فضاهای ورزشی شهری می‌افزاید.

نتیجه‌گیری کلی و پیام مقاله

این پژوهش نشان می‌دهد که طراحی پارک‌های شهری با رویکرد ورزشی نیازمند اولویت‌بندی بر اساس ویژگی‌های محلی است. خیابان پارک و پارک‌های ورزشی به‌عنوان راهکارهای کم‌هزینه و پرتأثیر، می‌توانند پایه‌ای برای تبدیل شهرها به «شهرهای ورزشی» باشند.

محدودیت‌ها

این پژوهش با وجود دستاوردهای ارزشمند، دارای محدودیت‌هایی است که باید در تعمیم‌دهی نتایج و انجام پژوهش‌های آتی مورد توجه قرار گیرند:

۱. محدودیت‌های موضوعی
 - تمرکز بر پارک‌های شهری: این پژوهش فقط بر پارک‌ها به‌عنوان بخشی از فضاهای ورزشی شهری تمرکز کرده و سایر فضاها (مانند پیاده‌روها، سالن‌های ورزشی، یا فضاهای باز غیرپارکی) را بررسی نکرده است.
 - عدم بررسی تفاوت‌های فرهنگی-اقلیمی: نتایج این پژوهش ممکن است برای تمام شهرها (به‌ویژه شهرهای با بافت فرهنگی یا آب‌وهوای متفاوت) قابل تعمیم نباشد.
۲. محدودیت‌های اجرایی
 - دشواری دسترسی به خبرگان: همکاری با متخصصان برنامه‌ریزی شهری و مدیریت ورزشی به دلیل مشغله‌های کاری، زمان‌بر و چالش‌برانگیز بود.
 - محدودیت‌های مالی و زمانی: انجام مصاحبه‌های عمیق و تحلیل داده‌های کیفی و کمی نیازمند زمان و منابع مالی بیشتری بود که ممکن است در پژوهش‌های آینده نیاز به اصلاح داشته باشد.

پیشنهاد برای مطالعات آتی

۱. توسعه نمونه آماری: استفاده از نمونه‌های بزرگ‌تر و متنوع‌تر (شهرهای مختلف با بافت‌های فرهنگی متفاوت).
۲. مقایسه پارک‌ها با سایر فضاهای ورزشی: مانند پیاده‌روها، زمین‌های ورزشی محلات، یا مراکز تفریحی.
۳. تلفیق روش‌های دیگر: استفاده از روش‌های ترکیبی مثل ANP یا DEMATEL برای تحلیل تأثیر متقابل معیارها.
۴. بررسی میدانی: ارزیابی میزان استفاده شهروندان از پارک‌های مختلف و ارتباط آن با طراحی فضایی.

ملاحظات اخلاقی

رعایت دستورالعمل‌های اخلاقی

در این پژوهش، کلیه اصول اخلاقی رعایت شده است. شرکت‌کنندگان پس از دریافت اطلاعات کامل درباره اهداف پژوهش، روش‌ها، مزایا و با رضایت آگاهانه خود در این پژوهش شرکت کردند. محرمانگی اطلاعات و هویت افراد به دقت حفظ شده و داده‌ها صرفاً برای اهداف علمی مورد استفاده قرار گرفته‌اند.

بیانیه استفاده از هوش مصنوعی

در پژوهش حاضر از هیچ نوع ابزار هوش مصنوعی استفاده نشده است.

منابع مالی

در انجام این پژوهش، از هیچ گونه منبع مالی داخلی یا خارجی استفاده نشده است و تمامی مراحل پژوهش با استفاده از امکانات و منابع شخصی پژوهشگران به انجام رسیده است. تمامی هزینه‌های مرتبط با جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل‌ها و انتشار نتایج، بر عهده پژوهشگران بوده و این موضوع تأثیری بر بی‌طرفی و صحت یافته‌های پژوهش نداشته است.

مشارکت نویسندگان

تمام نویسندگان این مقاله در مراحل مختلف پژوهش شامل طراحی مطالعه، جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها، تفسیر نتایج مقاله مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

نویسندگان این مقاله صراحتاً اعلام می‌نمایند که هیچ گونه تعارض منافع مالی یا غیرمالی که بتواند بر نتایج یا تفسیرهای این پژوهش تأثیرگذار باشد، وجود ندارد.

تقدیر و تشکر

این مقاله برگرفته از رساله دکتری با عنوان «شناسایی چارچوب‌ها و استانداردهای طراحی شهر ورزشی بر اساس مدل‌های تصمیم‌گیری AHP و MAM» است. بدین وسیله از تمامی عزیزانی که در انجام این پژوهش ما را یاری نمودند صمیمانه سپاسگزاریم. به‌ویژه از مشارکت‌کنندگان محترم در مصاحبه که با صبر و همراهی خود امکان جمع‌آوری داده‌ها را فراهم آوردند، نهایت قدردانی را داریم.

References

- Ahmadi, F., & Nikbakht, B. (2015). *Urban park design based on relationship analysis between city form and vitality (Study: Hemmat Abad neighborhood)*. Third International Congress on Civil Engineering, Architecture and Urban Development, Tehran: Iran. [Link]
- Azimi Delarestaghi, A., Safania, A.M., & Azimi Delarestagh, A. (2017). The Criteria to Design Sports Furniture in Sports –based Theme Parks. *Journal of Sport Management and Development*, 6(1), 221-240. [https://doi.org/10.22124/JSMD.2017.2455] [In Persian]
- Chh., J., & rr žžn., A. (2022). *Information about Fuzzy AHP Package for R (Version 0.9.5)*. [Link] (accessed on 12 October 2022)
- Eckbo, G., Kiley, D., & Rose, J. (1993). *Modern Landscape Architecture: a critical Review*. In: *Landscape Design in the Urban Environment*. Cambridge: MIT Press. [Link]
- Fathi, Sh. (2014). *The study of sport – emusement park role on improving the quality level of citizen's life*. [Master's Thesis, Shomal University], Amol: Iran. [In Persian]
- Furohi Tamli, M.R., Moharramzadeh, M., Imanzadeh, M., & Skandari Dastgiri, S. (2023). Presenting a model for achieving active and sports-friendly cities with emphasis on open urban management policy in Iran based on a paradigm model. *Journal of Sport Management and Development*, 12(2), 99-118. [https://doi.org/10.22124/JSMD.2022.21285.2644]
- Hekmati, J. (2007). *Green space engineering (designing parks and villas)*. Sepehr, Publication of Agricultural Sciences. [Link]
- Kaczynski, A.T., & Henderson, K.A. (2008). Parks and recreation settings and active living: a review of associations with physical activity function and intensity. *Journal of Physical Activity and Health*, 5(4), 619-632. [https://doi.org/10.1123/jpah.5.4.619]
- Khorram, B., Sahraei Nejad, N., & Kafi, M. (2020). Design of a Sports Park in Hamedan by Applying of Development Urban Social Vitality Approach. *Journal of Environmental Science and Technology (JEST)*, 23(6), 201-214. [Link] [In Persian]
- Lahijanian, A.A., & Shi Beygi, Sh. (2010). An analytical approach to design and management of urban parks and its relationship with the health of citizens. *Hoviat Shahr*, 4(7), 95-104. [Link] [In Persian]
- Lotfi, S., Hosseinzadeh, A., Faraji Mollaei, A., & Ahmadi Firouzjaee, M. (2012). Investigation of Spatial Distribution of Urban Parks and Site Selections of New Parks Using Fuzzy Logic and Analytical Hierarchic Process (Case Study: Babolsar). *Journal of Environmental Studies (JES)*, 38(3), 147-154. [Link] [In Persian]

- Loures, L., Santos, R., & Panagopoulos, T. (2007). Urban parks and sustainable city planning-The case of Portimão, Portugal. *population*, 15(10), 171-180. [Link]
- Majnounian, H. (1995). *Discussions about parks, green spaces and recreations: Organization of parks and green spaces in Tehran*. Organization of Parks and Green Spaces of Tehran, Tehran: Iran. [Link]
- Mehdi Nejad, J., & Sadeghi Habibabad, A. (2018). Urban Design: Create a Dynamic City Analysis and guidance of the set of dynamic design concepts (promoting physical and health activities in architecture design). *Journal of Science and Engineering Elites*, 11(3), 104-133. [Link] [In Persian]
- Hamed, M.A., Bahram Soltanu, C., Faruzandeh Shahraki, G., Abrahimi Rastaghi, M., Khoshnavis, M., Zarekani, M., & Mokhtari, M. (2010). *Design criteria for urban green spaces*. Ministry of Road & Urban Development: Road, Housing & Urban Development Research Center, Number 203. [Link] [In Persian]
- Rasouli, S.H., Derakhshandeh, M., & Mirkazemi, A.S. (2016). *Qualitative review of the development of urban parks and urban green space in optimizing its use by citizens in the city of Sari*. The 2nd International Conference on Modern Researches in Civil Engineering, Architecture and Urban Planning, Istanbul: Turkey. [Link]
- Razavi, M.H & Azimidelarestaghi, A. (2014). A study of exterior landscaping criteria in the design and construction of urban sports centers. *Journal of Sport Management and Development*, 3(1), 15-24. [Link] [In Persian]
- Ruzbahani, M., Faraziyani, F., Hosseini, H., & Dehuee, Z. (2024). Identifying factors affecting the use of health roads for leisure time using grounded theory. *Journal of Sport Management and Development*, 13(4), 237-256. [https://doi.org/10.22124/JSMD.2024.21906.2677] [In Persian]
- Sadeghian, M.M., & Vardanyan, Z. (2013). The benefits of urban parks, a review of urban research. *Journal of Novel Applied Sciences*, 2(8), 231-237. [Link]
- Saffari, M., & Latifi Fard, M. (2018). The model of physical activity-friendly city with the active cities, active communities, active citizens approach. *Sport Management Studies*, 10(48), 89-112. [https://doi.org/10.22089/smrj.2017.3926.1758] [In Persian]
- Sarvar, H., & Asghary, R. (2021). Analysis of the Public Spaces of Cities via a vitality approach: A Case Study of Ata Coastal Park of Miandoab. *Spatial Planning*, 11(4), 27-46. [https://doi.org/10.22108/sppl.2021.119601.1431] [In Persian]
- Veitch, J., Salmon, J., Abbott, G., Timperio, A., & Sahlqvist, S. (2021). Understanding the impact of the installation of outdoor fitness equipment and a multi-sports court on park visitation and park-based physical activity: A natural experiment. *Health & Place*, 71, 102662. [Link]
- World Health Organization. (28 December 2016). *Global report on urban health: Equitable healthier cities for sustainable development*. World Health Organization. [Link]